

ALÞINGISKOSNINGAR 2021

Átta stjórnmalaflokkar svöruðu 9 spurningum Læknablaðsins sem snúa að stefnumarkandi ákvörðunum í heilbrigðisþjónustunni. Svörin verða birt í tölublaðnum fram að Alþingiskosningum 25. september næstkomandi. Svör við þremur spurningum eru í þessu tölublaði

1 Meginþorri flokkanna telur þurfa meira fé til heilbrigðismála

Samfylkingin telur að verja eigi að minnsta kosti 11% af vergri landsframleiðslu til heilbrigðisþjónustunnar hér á landi. Píratar vilja að það verði að jafnaði 11% og Flokkur fólksins að það verði ekki minna en þessi 11%. Vinstri græn segja hins vegar að eðlilegt væri að miða við meðaltalseyðslu Norðurlandanna.

Hvorki Viðreisn né Framsókn telja rétt að miða útgjöld til heilbrigðismála við verga landsframleiðslu heldur þurfi að horfa á þjónustuþörfina. Viðreisn vill meira fé í málaflokkinn en Sjálfstæðisflokkurinn fullyrðir að þegar útgjöldin séu leiðrétt með tilliti til aldursamsetningar landsmanna, sjáist að Ísland verji ekki lægra, heldur talsvert hærra, hlutfalli til heilbrigðismála en hin Norðurlöndin að Noregi undanskildum. Miðflokkurinn telur að horfa þurfi á þörfina.

2 Enginn flokkanna leggst gegn sjálfstæðum rekstri sérgreinalækna

Miðflokkurinn telur að starfsemi sérgreinalækna sé ein af grunnstoðum heilbrigðiskerfisins. Sjálfstæðisflokkurinn segir mikilvægt að þeim gefist færi á að stunda sjálfstæða starfsemi og verða frumkvöðlar en séu ekki dæmdir til þess að vinna eingöngu innan ríkisrekstrarformsins.

Enginn flokkanna leggst gegn samningum við sérfræðilækna. Píratar stefna að samningum við alla sérgreinalækna. Samfylkingin segir að koma verði til samstarf við sérgreinalækna til að tryggja góða heilbrigðisþjónustu. Flokkur fólksins telur að mikilvægt sé að nýta þá sérþekkingu sem íslenskir sérgreinalæknar búa yfir en um leið gera þær kröfur að sérgreinalæknar starfi ekki samhliða fyrir hið opinbera.

Framsókn segir að sú þjónusta sem nauðsynlegt sé að kaupa og veita sé í fullu samræmi við áætlanir stjórnvalda. Vinstri græn tala á svipuðum nótum og segja mikilvægt að við samningsgerð sé tryggður jafn aðgangur allra að þjónustu.

3 Stjórnmalaflokkarnir samstiga í sóttvörnum

Vinstri græn munu að sjálfsögðu halda áfram á sömu braut í sóttvörnum, segir í svari stjórnmalaflokksins við spurningu Læknablaðsins um sóttvarnarstefnu flokkanna eftir Alþingiskosningarnar í september. Píratar segja einnig að engar breytingar myndu verða ef þeir væru við stjórnvölinn. En Flokkur fólksins vill meira samráð við löggjafann.

Ljóst er að flokkarnir eru samstiga. Þeir vilja fylgja ráðum fagfólks en Alþingi beri þó ábyrgð á reglum og framkvæmd. Viðreisn segir þetta samspil hafa reynst vel til þessa í baráttunni við COVID-19. Sjálfstæðisflokkurinn segir mikilvægt að ekki sé gengið lengra í að setja daglegu lífi fólks skorður en brýna nauðsyn ber til.

Samfylkingin segir að aðkoma Alþingis ætti þó að vera meiri þegar kemur að meiriháttar hömlum á daglegu lífi almennings. Framsóknarflokkurinn bendir á að tryggja verði eins vel og unnt er heilsu fólks ásamt samspili milli heilsu og efnahags þjóðarinnar. Miðflokkurinn segir mikilvægt að skoða vel alla kosti þegar kemur að öflun bóluafna og hafa þar samskipti við sem flestar þjóðir.

Þau leiða flokkana í kosningum 2021

 Flokkur Fólksins Inga Sæland formaður	 Framsókn Sigurður Ingi Jóhannsson formaður	 Logi Einarsson formaður	 Bjarni Benediktsson formaður
 Sigmundur Davíð Gunnlaugsson formaður	 Halldóra Mogensen þingflokksformaður	 Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir formaður	 Vinstri Græn Katrín Jakobsdóttir formaður

1. SPURNING

Á Íslandi er varið lægra hlutfalli þjóðartekna til heilbrigðismála en á Norðurlöndunum.

Heildarhlutfallið var 8,8% af vergri landsframleiðslu árið 2019 samkvæmt OECD.

Tæplega 90.000 manns voru á undirskriftalista Kára Stefánssonar 2016 og hvöttu til þess að ríkið setti 11% af vergri landsframleiðslu í heilbrigðismál. Við hvaða hlutfall telur framboð þitt rétt að miða?

Flokkur Fólksins

Lágmark að verja 11% til heilbrigðismála

Flokkur fólksins telur að útgjöld til heilbrigðismála þurfi að auka verulega. Við viljum tryggja að heilbrigðiskerfið sé fjármagnað að fullu svo koma megi í veg fyrir langa biðlista eftir nauðsynlegum aðgerðum og meðferðum. Eins þarf að tryggja betur fjármögnun hjúkrunarheimila og fjölga hjúkrunar- og dvalarrýmum. Þá þarf að stórefla úrræði fyrir fólk með langvarandi sjúkdóma og aldraða, sem veita fólk möguleika á því að dvelja heima eins lengi og kostur er. Að verja 11% af VLF til heilbrigðismála er lágmarkskrafa af okkar hálfu.

Framsókn

Fjárframlög þurfi að miða við þjónustupörf

Framsóknarflokkurinn vill að innlend heilbrigðisþjónusta verði áfram í fremstu röð. Útgjöld til heilbrigðismála nema ríflega fjórðungi útgjalda ríkisins. Gæta verður þess að þeir fjármunir sem veittir eru í heilbrigðiskerfið fari á rétta staði út frá íbúáþróun, aldurssamsetningu íbúa, samgöngum og fjarlægðum. Í þingsályktunartillögu sem allur þingflokkur Framsóknarflokksins lagði fram vorið 2017 var komið inn á mikilvægi þessara þátta. Sú þingsályktunartillaga var samþykkt með yfirgnæfandi hluta atkvæða á Alþingi sama vor. Heilbrigðisáætlun fram til ársins 2030 er m.a. byggð á þeirri tillögu. Fjárframlög til heilbrigðismála þurfa frekar að haldast í hendur við þjónustupörf heldur en hlutfall þjóðartekna.

Vill öfgalusa nálgun óháð rekstrarformi

Miðflokkurinn styður skynsamur lausnir í heilbrigðismálum og til að unnt sé að fjármagna það eins og við viljum er mikilvægt að auka landsframleiðslu og þá um leið framlög til heilbrigðismála. Íslenskt heilbrigðiskerfi er að mörgu leyti gott og árangur þess góður í alþjóðlegum samanburði. Það hefur á að skipa vel menntuðu og hæfu starfsfólki en ýmislegt mætti þó betur fara. Aðgengi landsmanna að þjónustu er á sumum sviðum misjafnt eftir búsetu, biðlistar eftir tilteknum aðgerðum eru of langir og þörfum fólks fyrir samfellda þjónustu er ekki mætt sem skyldi. Síðast en ekki síst hefur skort skýra stefnu varðandi uppbyggingu íslenska heilbrigðiskerfisins. Skort hefur stefnumarkandi ákvarðanir og forgangsröðun hefur ekki verið skýr í átökum þeirra sem vilja ýmist auka eða draga úr einkarekstri heilbrigðisþjónustunnar. Miðflokkurinn vill öfgalusa nálgun sem fyrst og fremst snýst um að sinna þörfum þeirra sem þurfa á heilbrigðisþjónustu að halda, óháð rekstrarfyrirkomulagi.

11% að jafnaði gæti verið viðmiðið

Píratar vilja fjárfesta í heilsu þjóðarinnar. Það er ekki aðeins gáfuleg fjárfesting, því heilbrigð þjóð getur gefið af sér, heldur er það grundvallarhlutverk hins opinbera að hlúa að velferð landsmanna. Að miða útgjöld til heilbrigðismála eingöngu við verga landsframleiðslu getur hins vegar fljótlega leitt velferðarþjóðfélag í ógöngur. Verg landsframleiðsla dróst t.d. saman á síðasta ári og samkvæmt því hefðu framlög til heilbrigðismála átt að minnka samhliða, einmitt þegar þörfin var mest á að gefa vel í. Þetta er því ekki fullkominn mælikvarði, en þó ágætis leiðarljós. 11% af vergri landsframleiðslu að meðaltali yfir einhver ár gæti þannig verið skref í átt að því heilbrigðiskerfi sem meirihluti landsmanna kallar eftir. Að því sögðu er ljóst að núverandi fjárframlög eru allt of lág, eins og niðurskurðarkrafan til Landspítalans ber með sér. Heilbrigðisþjónusta á að vera í hæsta gæðaflokki, heilsa þjóðarinnar á að vera í hæsta gæðaflokki og það er hvorki ókeyppis né gert með hangandi hendi.

Telur að verja eigi að minnsta kosti 11%

Samfylkingin telur að forgangsroðun hjá ríkisstjórnnum undanfarinna ára hafi komið harkalega niður á fjármögnun heilbrigðiskerfisins. Í stað uppbyggingar heilbrigðiskerfisins þegar hagur þjóðarbús vænkaðist í kjölfar efnahagshruns hefur innviðaskuldin haldið áfram að hlaðast upp í heilbrigðiskerfinu. Samfylkingin telur almenning á Íslandi eiga skilið jafnt aðgengi að fullkomnustu heilbrigðisþjónustu sem völ er á, óháð efnahag og búsetu, og við eigum ríkan mannaúð í starfsfólki heilbrigðiskerfisins, en heilbrigðisstarfsfólki þarf að fjölga, sér í lagi hjúkrunarfræðingum og sjúkraliðum. Það er til mikils að vinna að skýra verkaskiptingu og bæta skipulag í heilbrigðiskerfinu svo tryggja megi hagkvæmstu ráðstöfun fjármuna hverju sinni. En það er bara önnur hliðin á vanda heilbrigðiskerfisins. Hin hliðin er sú að heilbrigðisþjónusta á Íslandi hefur árum saman verið undirfjármögnuð og undirmönnuð og þannig ekki getað uppfyllt væntingar og þarfir almennings.

Samfylkingin telur nauðsynlegt að miða framlag til heilbrigðisþjónustu við það sem þekkist í nágrennaríkjum okkar þannig að a.m.k. 11% af vergri landsframleiðslu fari til heilbrigðisþjónustu í stað rúmlega 8%. Þessi vanfjármögnun kerfisins, sem blasir við, leiðir til meiri kostnaðar á öðrum sviðum samfélagsins og verri og ótryggari þjónustu. Með því að fjármagna heilbrigðiskerfið með fullnægjandi hætti spörum við talsverða fjármuni annars staðar í kerfinu.

Framlagið miðist við vandaða greiningu á þörf

Viðreisn telur ekki rétta nálgun að miða útgjöld til heilbrigðismála við verga landsframleiðslu. Á Íslandi er sveiflukennt hagkerfi, sem treystir á fáa stóra útflutningsatvinnuvegi. Á árinu 2020 féll vísitala landsframleiðslu til dæmis um tæp 8 stig á sama tíma og auka þurfti verulega framlag til heilbrigðismála. Viðreisn telur að verja þurfi meira fé til heilbrigðismála en vill að framlagið miðist við vandaða greiningu á þörf hverju sinni. Slík nálgun er að mati okkar betur til þess fallin að mæta bæði þeim áskorunum sem við stöndum frammi fyrir núna og áskorunum framtíðarinnar.

Verg landsframleiðsla varasamur mælikvarði

Alþjóðlegur samanburður verður að fara fram á réttum forsendum. Hér á landi eru íbúar 65 ára og eldri hlutfallslega færri en í samanburðarríkjum og þjóðin ung, þó hún eldist hratt.

Þegar útgjöldin eru leiðrétt m.t.t. aldursamsetningar sést að Ísland ver ekki lægra, heldur talsvert hærra, hlutfalli til heilbrigðismála en hin Norðurlöndin að Noregi undanskildum. Þó það sé um margt jákvætt að eiga næsthæsta hlutfallið á Norðurlöndum þá eru útgjöld ein og sér ekki eini mælikvarðinn.

Hlutfall getur t.a.m. verið varasamur mælikvarði til skemmri tíma, enda lækka útgjöld sem hlutfall af VLF gjarnan á tímum hagvaxtar en geta aukist á krepputímum. Í miklum hagvexti geta útgjöld til heilbrigðismála því vaxið þó að hlutfallið af VLF lækki ef vöxtur landsframleiðslu er hraðari en vöxtur útgjalda.

Mestu skiptir að einblína á gæði og árangur af þjónustunni. Hvernig hægt er að hámarka virði hvernar krónu sem lögð er inn í kerfið með hagsmuni notenda efst í huga, frekar en að einblína á hlutfall eyðslu.

	Heilbrigðisútgjöld hins opinbera % af VLF (2019) (án fjárfestinga), %	Heilbrigðiskostnaður leiðréttur m.t.t. aldursamsetningar, %
Noregur	9,0	9,3
Ísland	7,3	9,1
Svíþjóð	9,3	8,3
Danmörk	8,4	7,7
Finnland	7,0	5,8

Tölurnar eru á ábyrgð Sjálfstæðisflokksins

VINSTRI GRÆN

Hlutfallið miðist við Norðurlöndin

Á þessu kjörtímabili hefur hlutfall heilbrigðisútgjalda af vergri landsframleiðslu þokast í rétta átt. Í fjárlögum yfirstandandi árs er hlutfallið %9,2 af VLF en meðaltal Norðurlandanna væri eðlilegt hlutfall. Það er mikilvægt að halda áfram að bæta í, og jafnframt að tryggja að greiðsluþátttaka almennings í kostnaði vegna heilbrigðisþjónustu haldi áfram að lækka og nái einnig sömu stöðu og annars staðar á Norðurlöndunum. Hvað það síðarnefnda varðar hefur þegar náðst verulegur árangur á kjörtímabilinu. Árið 2018 nam hlutdeild íbúa Norðurlandabýjanna í heilbrigðiskostnaði %15,2 að meðaltali, sem eru nýjustu tölur sem til eru yfir Norðurlandameðaltalið. Greiðsluhlutfall íslenskra heimila af heilbrigðisútgjöldum hefur lækkað úr %18,3 árið 2013 niður í %15,6 árið 2019. Á kjörtímabilinu hefur 700 milljónum nú þegar verið varið í lækkun greiðsluþátttöku sjúklinga auk 800 milljóna á þessu ári. Samkvæmt fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar fyrir árin 2026-2022 má ætla að hlutfallið verði komið niður í %14-13 um árið 2025.

2. SPURNING

Stoðir opinbera heilbrigðiskerfisins eru þrjár: spítalar, heilsugæslan og stofur sérgreinalækna. Ríkið ver innan við 5% útgjalda til heilbrigðismála til þeirra síðastnefndu. Hver er afstaða framboðs ykkar til stofureksturs sérgreinalækna? Er að ykkar mati æskilegt að samningur sé í gildi við sérgreinalækna?

Flokkur Fólksins

Mikilvægt að nýta sérþekkingu sérgreinalækna

Flokkur fólksins telur að mikilvægt sé að nýta þá sérþekkingu sem íslenskir sérgreinalæknar búa yfir. Það er fásinna að senda fólk í aðgerðir erlendis í stað þess að leyfa því að fara í sömu aðgerð niðri í bæ. Hins vegar þarf að gæta þess að hagsmunaárekstrar séu ekki til staðar. Vegna þess vill Flokkur fólksins að ríkið gangi frá samningum við sérgreinalækna en geri þær kröfur að sérgreinalæknar starfi ekki samhliða fyrir hið opinbera. Þá vill Flokkur fólksins leggja áherslu á að kostnaðargreina þá þjónustu sem sérgreinalæknar veita og auka eftirlit með útseldri þjónustu.

Framsókn

Meta þarf þjónustupörf og bjóða um land allt

Mikilvægt er að skilgreina hvaða þjónustu ríkið ætlar sér að kaupa af sérgreinalæknum og hvaða þjónustu skuli veita inni á háskólasjúkrahúsi. Þá er mikilvægt að samningar við sérgreinalækna tryggi að þeir veiti þjónustu um land allt, án þess að heilbrigðisstofnanir landshlutanna beri aukakostnað af því. Skilgreina þarf þörfina með tilliti til eftirspurnar. Framsóknarflokkurinn telur afar mikilvægt að ávallt liggi fyrir samningar við sérgreinalækna. Þá er mikilvægt að nýta þekkingu og færni til hins ýtrasta með sem lægstum tilkostnaði og að sú þjónusta sem nauðsynlegt er að kaupa og veita sé í fullu samræmi við áætlanir stjórnvalda. Alþingi hefur samþykkt Heilbrigðisstefnu fram til ársins 2030, þar er komið inn á mikilvægi þess að rétt þjónusta sé veitt á réttum stað. Meginmarkmið Heilbrigðisstefnunnar er að allir landsmenn eigi kost á fullkomnustu heilbrigðisþjónustu sem tók eru á að veita á hverjum tíma til að vernda andlega, líkamlega og félagslega heilsu fólks.

Skilgreina þarf hvaða þjónustu sérgreinalæknar veita

Miðflokkurinn telur að starfsemi sérgreinalækna sé ein af grunnstoðum heilbrigðiskerfisins. Mikilvægt er að ná sátt um hvernig þessari þjónustu verður háttáð. Skilgreina þarf hvaða þjónustu sérgreinalæknar veita og hvaða þjónustu eigi eingöngu að veita á fyrsta stigi heilbrigðisþjónustunnar. Skilgreina þarf hvaða þjónusta sérgreinalækna skuli veita inni á háskólasjúkrahúsi. Skipuleggja þarf sérfræðiþjónustu hvers heilbrigðisumdæmis út frá þörfum íbúanna. Í því sambandi þarf að skilgreina hvaða þjónustu sérgreinalækna er enn hægt að veita á þeim sjúkrahúsum sem í dag eiga í vök að verjast vegna erfiðleika við að manna stöður sérgreinalækna og annars heilbrigðisstarfsfólks. Ein leið til að tryggja aðgengi landsbyggðarinnar að sérfræðiþjónustu er að hlutverk spítala landsins verði skilgreint þannig að þeim beri að sjá heilbrigðisstofnunum landsins fyrir þjónustu sérgreinalækna og vinna gegn biðlistamenningu sem því miður er vaxandi í þjóðfélaginu.

Stefna að samningum við alla sérgreinalækna

Píratar stefna að því að heilbrigðisþjónusta verði gjaldfrjáls fyrir almenning. Aðgengi að sérgreinalæknum er þar ekki undanskilið. Því er ljóst að Píratar stefna að samningum við alla sérgreinalækna. Hlutfallsleg skipting milli heilsugæslu, sjúkrahúsa og sérgreinalækna ræðst af þörf almennings fyrir þjónustuna, ekki af Excel-skjölum heilbrigðisráðuneytisins. Píratar eru ekki á þeirri skoðun að allt heilbrigðisstarfsfólk verði að vera opinberir starfsmenn.

Samstarf við sérgreinalækna tryggir góða þjónustu

Samfylkingin vill að hér á landi sé rekið stöndugt og gjaldfrjálst opinbert heilbrigðiskerfi sem tryggir jafnari aðgang allra að nauðsynlegri og góðri heilbrigðisþjónustu. Spítalar og heilsugæsla munu ekki sinna öllum þeim verkefnum sem inni þarf af hendi í þágu heilbrigðis þjóðar og því verður einnig að koma til samstarf við sérgreinalækna til að tryggja góða heilbrigðisþjónustu, auk þess sem eingöngu þeir og aðrir sjálfstæðir rekstraraðilar sinna ákveðnum þáttum heilbrigðisþjónustu. Stjórnvöld þurfa að axla ábyrgð á almannahagsmunum með því að vera upplýstur og gagnrýninn kaupandi þjónustunnar. Því vill Samfylkingin tryggja virkt gæðaeftirlit, hvort tveggja með einkarekinni sem og opinberri heilbrigðisþjónustu og því þarf að efla eftirlitshlutverk Embættis landlæknis til muna. Sjúkra-tryggingar Íslands verða að auki að sinna því lögbundna hlutverki sínu að kostnaðargreina þau verk sem keypt eru enda leiðir vanfjármögnun eingöngu til þess að þjónustuveitendur verða að minnka gæði þjónustu sem veitt er. Það þarf að tryggja jafnt aðgengi landsmanna að sérhæfðri þjónustu með samningum við heilbrigðisstofnanir í öllum landshlutum, bæði með stað- og fjarlækningum.

VIÐREISN

Sjálfstætt starfandi fagfólk mikilvægur hluti af kerfinu

Sjálfstætt starfandi fagaðilar eru mikilvægur hluti af opinbera heilbrigðiskerfinu. Viðreisn vill nýta krafta þeirra til að styðja við ríkisrekna hluta opinbera kerfisins. Þannig getum við veitt fjölbreytta notendamiðaða þjónustu og unnið með markvissum hætti á þeim margþætta biðlistavanda sem hrjáir íslenskt heilbrigðiskerfi. Markmiðið verður að vera að nýta þá fjármuni sem í boði eru á sem hagkvæmastan máta til að tryggja gæðaðþjónustu og almennt og jafnt aðgengi að þjónustunni. Þess vegna styður Viðreisn að samningar séu í gildi við sérgreinalækna.

Viðreisn leggur einnig áherslu á að aðgengi almennings að þjónustu sjálfstæðra sálfræðinga verði aukið. Þess vegna lagði Viðreisn til, og fékk samþykkt, að Sjúkra-tryggingar taki til nauðsynlegrar sálfræðimeðferðar og annarrar gagnreyndrar samtalsmeðferðar heilbrigðisstarfsmanna. Sú heimild hefur ekki verið nýtt eða fjármögnuð af núverandi ríkisstjórn.

Sérfræðilæknum gefist færi á sjálfstæði

Þjónusta sjálfstætt starfandi sérgreinalækna byggist á gömlum grunni, allt frá upphafsárum síðustu aldar. Mikilvægt er að sérgreinalækna sem sækja langt og kostnaðarsamt nám erlendis sjái ástæðu til að snúa aftur heim að námi loknu, þannig að nauðsynleg þekking og þjónusta verði áfram til staðar hér á landi. Í því skyni er mikilvægt að þeim gefist færi á að stunda sjálfstæða starfsemi og verða frumkvöðlar, en séu ekki dæmdir til þess að vinna eingöngu innan ríkisrekstrarformsins.

Sjálfstæðisflokkurinn telur mjög mikilvægt að samningar náist við sérgreinalækna. Það er ekki síst ein af forsendum þess að allir geti sótt niðurgreidda þjónustu óháð rekstrarformi og að hér verði ekki til það sem kalla má tvöfalt heilbrigðiskerfi.

VINSTRI GRÆN

Gildandi samningar um magn, tegund og gæði

Mikilvægt er að í gildi séu samningar um heilbrigðisþjónustu við allar heilbrigðisstéttir sem falla undir greiðsluþátttökukerfi ríkisins, þ.m.t. sérfræðilækna. Í slíkum samningum þarf að kveða á um magn, tegund og gæði þjónustunnar, í takti við þarfir sjúkra-tryggðra. Einnig er mikilvægt að við samningsgerð sé tryggður jafn aðgangur allra að þjónustu, óháð félagslegri stöðu og búsetu eða öðrum þáttum, og að rétt þjónusta sé veitt á réttum stað í heilbrigðiskerfinu.

3. SPURNING

Viðbrögð íslenskra stjórnvalda í COVID-19 hafa verið leidd af fagfólki í heilbrigðismálum. Ekki er fyrirsjáanlegt að farsóttin hverfi úr alþjóðasamfélaginu í bráð. Telur flokkur þinn rétt að sóttvarnalæknir leiði næstu aðgerðir eða á að breyta áherslunum? Hvert á hlutverk löggjafarvaldsins að vera?

Flokkur Fólksins

Fagfólkið veiti ráð og framkvæmdavaldið beri ábyrgð

Við teljum rétt að við reiðum okkur á ráð fagfólks, þar með talið sóttvarnalæknis, þegar kemur að aðgerðum gegn COVID-19. Ákvarðanatataka og ábyrgð hlýtur þó ávallt að hvíla á framkvæmdavaldinu, það er ríkisstjórn og ráðherrum hennar. Við myndum vilja sjá meira samráð við löggjafann, það er Alþingi, en verið hefur í þessum efnunum. Hlutverk löggjafans er að koma með tillögum og veita stjórnvöldum aðhald, m.a. með umræðum. Við teljum að öll umræða um þessi mál sé af hinu góða. Baráttan gegn COVID-19 er samfélagslegt verkefni. Flokkur fólksins hefur frá upphafi stutt strangar aðgerðir í þeirri vinnu svo halda mætti smiti innanlands í algeru lágmarki og helst útrýma því.

Fylgja leiðsögn sérfræðinga og lögum

Stjórnvöld hafa eftirlátið sérfræðingum að stýra sóttvörnum, sem hefur gefið góða raun og er ástæða til að fylgja áfram þeirri stefnu að fylgja leiðsögn þeirra sem hafa náð árangri á sviði sóttvarna hér á Íslandi. Heimildir sóttvarnalæknis eru ríkulegar og því mikilvægt að ávallt sé stuðst við lög og Alþingi haft með í ráðum þegar verið er að leggja álögur og einangrun á borgara landsins. Þá er mikilvægt að skoða vel alla kosti þegar kemur að öflun bóluafna sem krefst yfirsýn- ar og skilnings í alþjóðlegum viðskiptum. Þar er nauðsynlegt að hafa samskipti við sem flestar þjóðir til að tryggja að hagsmunir Íslendinga séu alltaf í heiðri hafðir.

Framsókn

Meta aðgerðir, fara að lögum og tryggja efnahag

Hlutverk löggjafans er að meta þær aðgerðir sem sóttvarnalæknir leggur til og meta hvaða áhrif þær hafa. Tryggja verður eins vel og unnt er heilsu fólks ásamt samspili milli heilsu og efnahags þjóðarinnar. Hlutverk löggjafans er einnig að bregðast við tillögum sóttvarnalæknis ef breyta þarf reglugerðum, lögum eða öðru slíku svo aðgerðir hans nái fram að ganga og standist lög.

Engar breytingar á núverandi stefnu

Íslendingar hafa verið þeirrar gæfu aðnjótandi að aðgerðum gegn COVID-19 hefur verið stýrt af sérfræðingum í sóttvörnum. Landlæknir og sóttvarnalæknir hafa staðið sig gríðarlega vel í baráttunni við útbreiðslu COVID-19. Engar breytingar myndu verða þar á ef Píratar væru við stjórnvölinn. Þess ber þó að geta að sóttvarnalæknir er hvorki sérfræðingur í lögfræði, mannréttindum né lagasetningu. Þar tekur löggjafinn og framkvæmdavaldið við taumunum. Það er þeirra hlutverk að tryggja að framkvæmdin á tillögum sóttvarnalæknis sé í samræmi við alþjóðasamninga, gangi ekki lengra en þörf krefur til að ná markmiðinu og standist lög og stjórnarskrá. Píratar hafa tekið það hlutverk alvarlega og lagt áherslu á að sóttvarnir standist rýni dómstóla, þannig vöruðu Píratar rétti- lega við því að upprunaleg útfærsla sóttkvíarhótelanna væri ólögleg. Aðhald flokksins hefur þannig lottið að lögmæti og ferli lagasetningar, frekar en að réttmæti þeirra tillagna sem sóttvarnalæknir setur fram.

Fylgja áfram tilmælum og auka aðkomu Alþingis

Samfylkingin hefur verið fylgjandi því að ráðum fagaðila sé fylgt þegar kemur að sóttvörnum og telur því rétt að fylgja áfram tilmælum sóttvarnalæknis, enda hefur það gefist vel þegar slíkt hefur verið gert. Aðkoma Alþingis ætti þó að vera meiri þegar kemur að meiriháttar hömlum á daglegu lífi almennings, rétt eins og þekkist víða í ríkjum heims. Fyrirkomulagið ætti því að vera á þann hátt að sóttvarnalæknir skili af sér tillögum líkt og verið hefur og heilbrigðisráðherra leggi til reglugerð en þegar um verulega íþyngjandi aðgerðir er að ræða, líkt og lokun starfsemi, ferða- og athafnafrelsi, verði ráðherra að leggja fram þingmál til staðfestingar á ákvörðun sinni innan viku frá gildistöku reglugerðar. Slíkt fyrirkomulag eykur öryggi almennings. Þá þarf á öllum tímum faraldurs að tryggja að full lagaheimild sé fyrir þeim aðgerðum sem gripið er til svo stjórnvöld séu ekki gerð afturreka með mikilvægar ráðstafanir líkt og var raunin með skyldudvöl í sóttvarnarhúsi í vor.

Ekki sé gengið lengra í að setja daglegu lífi skorður

Vel hefur gengið að kljást við heimsfaraldurinn hér á landi undanfarna mánuði, á sama tíma og lífsskjör Íslendinga og grunnstoðir samfélagsins eru varðar. Stjórnvöld hafa notið dýrmætrar ráðgjafar sóttvarnalæknis og annarra fagaðila þegar kemur að ákvörðunum í sóttvarnamálum.

Með auknum bólusetningum snúast næstu skref um að hverfa loks aftur til eðlilegs lífs. Mikilvægt er að ekki sé gengið lengra í að setja daglegu lífi fólks skorður en brýna nauðsyn ber til. Slíkar skorður með lögum eða reglugerðum verða svo eðli málsins samkvæmt ekki settar af öðrum en lýðræðislega kjörnum fulltrúum.

Hins vegar er að sjálfsgöðu gott og mikilvægt að stjórnvöld njóti áfram ráðgjafar sóttvarnalæknis og annarra fagaðila eins og þörf er á við töku ákvarðana á þessu sviði.

Fylgja ráðum sérfræðinga og veita þeim aðhald

Þrátt fyrir góðan árangur við að kveða niður kórónuveirufaraldurinn hér á landi þá fjölgar alvarlegum tilvikum og dauðsföllum í heiminum enn hratt. Viðreisn hefur alltaf lagt áherslu á að fylgja ráðum sérfræðinga. Í því felst að sóttvarnalæknir mun áfram gegna mikilvægu hlutverki við að móta vörn þjóðarinnar gegn veirunni. Framkvæmdavaldið á að fylgja ráðleggingum sóttvarnalæknis en hlutverk löggjafarvaldsins er að veita framkvæmdavaldinu aðhald í þeirri vegferð. Þetta samspil hefur reynst okkur vel til þessa í baráttunni við COVID-19.

VINSTRI GRÆN

Byggja á vísindum og halda áfram á sömu braut

Forystufólk Vinstri grænna hefur lagt ríka áherslu á að byggja allar ákvarðanir sínar í faraldrinum á vísindum og þekkingu og mun að sjálfsgöðu halda áfram á sömu braut. Markmið stjórnvalda hafa verið skýr, að vernda líf og heilsu landsmanna ásamt því að lágmarka samfélagslegan og efnahagslegan skaða faraldursins. Löggjafarvaldið hefur tryggt nauðsynleg úrræði í löggjöf til að unnt sé að ná þessum markmiðum, sem og fjármagn til að fylgja eftir þeim aðgerðum sem þarf á hverjum tíma.

Það hefur reynst okkur vel að fara að ráðleggingum fagfólks í heilbrigðismálum í baráttunni gegn heimsfaraldri kórónuveirunnar. Samstarf heilbrigðisyfirvalda, framkvæmdavalds og löggjafarvalds skiptir miklu máli en ekki síður að almenn-ingur sé vel upplýstur um ákvarðanir og áherslur varðandi sóttvarnir.